

Överkalix Friskola

Rektorn vid Överkalix Friskola

Beslut för grundskola och fritidshem

efter tillsyn av Överkalix Friskola
i Överkalix kommun

Tillsyn i Överkalix Friskola

Skolinspektionen genomför tillsyn i Överkalix kommun under våren 2013.. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Överkalix Friskola besöktes av Skolinspektionen mellan den 29 och den 30 maj 2013.

Fakta om skolan

Överkalix friskola startade sin verksamhet höstterminen 1995 och har inriktning mot kultur och miljö. Skolan är belägen i utkanten av Överkalix centralort. Verksamheten omfattar förskoleklass och grundskolan årskurserna 1–9. Skolan bedriver också fritidshem. Huvudman för skolan är den ideella föreningen Överkalix kultur- och miljöskola med organisationsnummer 898200-6515. Skolan hade vid tillsynsbesöket 6 elever i förskoleklass, 37 elever i årskurserna 1–9 samt 9 elever i fritidshemmet. Skolan räknar i sin prognos med att 5 elever kommer att börja i skolan de närmaste åren. Om så blir fallet kommer skolan framöver att bibehålla sitt nuvarande elevantal.

Kunskapsresultat

Antalet elever i årskurs 9 har de fem senaste åren varierat mellan lägst 3 elever (2012) och högst 8 elever (2009). På grund av det låga elevunderlaget saknas officiell statistik över meritvärden och andelen elever som nått målen i alla ämnen. Enligt skolans egen redovisning når alla elever i årskurs 3 målen år 2012 i svenska, matematik, samt i de samhälls- och naturorienterande ämnena. Även årskurserna 5 och 6 har nästan 100 procentig måluppfyllelse. Årskurs 9 har 100-procentig måluppfyllelse förutom i tre av de estetiska ämnena.

Helhetsbedömning

Skolinspektionens beslut redogör för de brister som framkommit vid tillsynstillfället. Det är dock huvudmannen som ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med skollagen och de bestämmelser som kan finnas i andra författningar. I detta ligger ansvar för att upptäcka och rätta till även de brister som inte framkommit vid tillsynen.

Enligt personalen söker sig många elever till Överkalix friskola på grund av skolans litenhet vilket ger förutsättningar för en lugn och trygg studiemiljö samt att eleverna kan få undervisningen anpassad efter sina förutsättningar. Detta bekräftas i samtalen med eleverna och de elever som inspektörerna samtalade med anser att de får både stöd och utmaningar i sin utbildning.

Tillsynen visar dock på ett antal brister i verksamheten som huvudmannen måste åtgärda. Bristerna exempelvis avseende utrustning förstärks av att undervisande lärare saknar eller inte har utbildning för undervisning i dessa ämnen i de högre årskurserna. Skolinspektionen bedömer att utbildningen vid Överkalix friskola inte ger eleverna förutsättningar i alla ämnen att utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Vidare framkommer att Överkalix friskola överlämnat undervisningen och betygssättning av skolans elever i moderna språk till den kommunala skolan Strandskolan, vilket inte är förenligt med bestämmelserna i skollagen.

I tillsynen framkommer att det saknas förutsättningar för ett kontinuerligt och strukturerat samarbete mellan elevhälsan och övrig personal på skolan och att elevhälsan inte har möjlighet att arbeta förebyggande och hälsofrämjande. Vidare saknas tydliga rutiner för hur rapporteringen av kränkningar ska ske vilket kan förhindra att huvudmannen får möjlighet att vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga och förhindra ytterligare kränkningar.

Vid granskningen av bedömning och betygssättning konstaterades felaktigheter i förandet av betygskatalogerna samt att skolan inte känner till bestämmelsen om förvaring av slutbetyg. Följaktligen har inga slutbetyg överlämnats till lägeskommunen.

Fritidshemsverksamheten sker i nära samverkan med skolan. Tillsynen visar dock att fritidshemmets verksamhet måste få en tydligare inriktning mot de nationella målen i läroplanen. Fritidshemmets verksamhet måste också uppmärksammas i skolans systematiska kvalitetsarbete.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Överkalix Friskola att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 23 september 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Överkalix Friskola måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Utbildningen vid fritidshemmet är inte systematiskt inriktade på målen i läroplanen.

Motivering

Varje kommun ska erbjuda utbildning i fritidshem för elever i kommunens förskoleklass, grundskola och grundsärskola. Enligt läroplanen ska fritidshemmet genom sitt arbete medverka till att läroplanens och kursplanernas mål uppnås. Fritidshemmet ska arbeta så att eleverna får en inblick i närsamhället och dess arbets-, förenings och kulturliv.

De aktiviteter som omnämns i fritidshemmets planering har endast begränsad koppling till läroplanens och kursplanernas mål och någon planering för att ge eleverna inblick i närsamhället och dess arbets-, förenings och kulturliv finns inte. Verksamheten utgår ifrån ett veckoschema med återkommande fasta teman/aktiviteter för måndag-fredag enligt följande: måndag-utelek, tisdag-datadag, onsdag-utflykt, torsdag-bak eller pyssel samt fredag-fritt val eller film. Eleverna har goda möjligheter att påverka innehållet i respektive tema men styrning mot målen i läroplan och kursplan saknas.

Utredningen visar att verksamheten vid fritidshemmet inte är systematiskt inriktad på målen i läroplanen vilket måste åtgärdas.

Författning

14 kap. 3 § skollagen samt Lgr 11, avsnitt 2.2 samt avsnitt 2.6.

Trygghet, studiero och en god miljö**Bedömning**

Överkalix Friskola måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet, studiero och en god miljö.

- Rutiner saknas för rapportering av kränkningar till rektorn och huvudman.

Motivering

Personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. Rektorn är i sin tur skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

På Överkalix friskola finns inga tydliga rutiner för hur rapporteringen av kränkningar ska ske. Av planen mot kränkande behandling framgår att lärarna avgör om kränkningar ska rapporteras till rektorn. Vidare framkommer i intervjun med rektorn och företrädare för huvudmannen att rektorn inte har rutiner för att rapportera kränkningar till huvudmannen vilket kan förhindra att huvudmannen får möjlighet att vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga och förhindra ytterligare kränkningar

Utredningen visar att Överkalix friskola inte har rutiner för hur signaler om kränkande behandling ska rapporteras till rektorn och huvudmannen vilket måste åtgärdas.

Författning

6 kap. 6 -8 samt 10 §§ skollagen

Särskilt stöd

Bedömning

Överkalix Friskola måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Rektor fattar inte beslut om anpassad studiegång enligt författningarnas krav.

Motivering

Beslut om anpassad studiegång får enligt skollagen innebära avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen. Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt som möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen. Beslut om anpassad studiegång kan överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd.

Skolinspektionen har tagit del av ett beslut om anpassad studiegång. Av beslutet framgår inte hur studiegången ska anpassas. För klargörande av hur elevens anpassade studiegång organiseras hänvisar beslutet till elevens åtgärdsprogram. Av åtgärdsprogrammet framgår att eleven skall vara på praktikplats, erbjudas hemstudier och anpassad undervisning i skolan, dock inget om innehåll eller omfattning. Information om hur studiegången kommer att anpassas är viktig bland annat med hänsyn till eventuellt överklagande.

Utredningen visar att det inte framgår av beslutet om anpassad studiegång hur utbildningen ska anpassas och organiseras vilket är en brist som måste åtgärdas.

Författning

3 kap. 12 §

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Överkalix Friskola måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Skolans rektor måste se till att betygskatalog förs i enlighet med skollagen och andra författningar.

- Elevernas slutbetyg måste lämnas över till den kommun där skolan är belägen.

Motivering*Förande av betygskatalog*

Enligt skollagen ska rektorn se till att betygssättningen sker i enlighet med skollagens krav. Av skolförordningen framgår att beslut om betyg ska dokumenteras i en betygskatalog. Rektorn ansvarar för att betygskatalogen förs. Skolverket har därutöver i föreskrifter om betygskatalog (SKOLFS 2011:123) ytterligare föreskrivit hur betygskataloger ska föras. Rättelser och ändringar av uppenbart oriktiga betyg ska anges i betygskatalogen. Om ett betyg rättas eller ändras ska såväl det gamla som det nya betyget framgå. Rättelser och ändringar ska dateras och signeras av den som står bakom beslutet (rättelse av skrivfel rektor och ändrad bedömning av läraren).

Rektorn ansvarar för att se till att lärarna är väl förtrogna med regelverket som gäller för betygssättning. I detta ingår förtroget med föreskrifterna angående förandet av betygskatalog.

Granskningen av ett begränsat urval av skolans betygskataloger visade på felaktigheter i förande av betygskatalogerna. Det framgick inte alltid om justeringar i betygskatalogerna var en rättelse eller en beslutad ändring. Ändringar/rättelserna av betyg var inte signerade eller daterade.

Arkivering av slutbetyg

Enligt skollagen ska huvudmannen för en fristående skola där betyg sätts lämna över elevernas slutbetyg till den kommun där skolan är belägen.

Tillsynen visar att huvudmannen för Överkalix friskola inte känner till bestämmelsen om förvaring av slutbetyg. Följaktligen har inga slutbetyg överlämnats till lägeskommunen,

Sammanfattningsvis visar utredningen att Överkalix friskola inte följer bestämmelserna avseende förande av betygskatalog eller överlämnande av slutbetyg till lägeskommunen vilket skolan måste åtgärda.

Författning

3 kap 18 – 20 §§ samt 29 kap 18 § skollagen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen**Bedömning**

Överkalix Friskola måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Rektorn ser inte till att kvalitetsarbetet fullt ut dokumenteras.

- Rektorn ska se till att kvalitetsarbetet även omfattar fritidshemmet och att måluppfyllelsen i fritidshemmet följs upp och analyseras.

Motivering

Enligt skollagen ansvarar rektorn för att kvalitetsarbetet dokumenteras.

Den dokumentation av kvalitetsarbetet som Skolinspektionen tagit del av innehåller ingen redovisning eller analys av elevernas kunskapsresultat. Vid tillsynsbesöket förklarade rektorn och företrädaren för styrelsen att skälet till avstående av resultatredovisning var det låga elevantalet i varje årskurs. En resultatredovisning med siffror bedöms inte möjlig att göra utan att enskilda individer kan identifieras. Skolinspektion vill dock påpeka att en sammanfattande resultatredovisning i text, med analyserande kommentarer är möjlig att skriva utan att individer blir identifierbara även om elevantalet är lågt. Vidare konstaterar Skolinspektionen att dokumentationen av kvalitetsarbetet inte omfattar fritidshemmets måluppfyllelse i förhållande till de nationella målen.

Utredningen visar att rektorn måste utveckla dokumentationen av kvalitetsarbetet.

Författning

4 kap. 6-7 §§ skollagen

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro**Bedömning**

Överkalix Friskola måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

- Överkalix friskola måste se till att eleverna har tillgång till en samlad elevhälsa som arbetar förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot målen.

Motivering

Enligt skollagen ska skolan se till att eleverna har en bra miljö för sin kunskapsutveckling och personliga utveckling. Elevhälsans roll ska därför främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Det innebär att elevhälsan ska bidra till att skapa miljöer som främjar elevernas lärande, utveckling och hälsa. Vidare ska elevhälsan arbeta med mer generellt inriktade uppgifter som rör elevernas arbetsmiljö, till exempel skolans värdegrund, arbetet mot kränkande behandling, undervisningen om tobak, alkohol och andra droger, jämställdhet samt sex- och samlevnadsundervisning. Elevhälsan ska också stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål och i det individuellt riktade arbetet har elevhälsan därför ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling.

Överkalix friskola har tillgång till kommunens elevhälsa när det gäller insatser för enskilda elever exempelvis medicinska insatser och hjälp med utredningar av olika slag. I tillsynen framkommer dock att det saknas förutsättningar för ett kontinuerligt och strukturerat samarbete mellan de kompetenser som ska ingå i elevhälsan och mellan elevhälsan och övrig personal på skolan. Skolinspektionen bedömer att nuvarande samverkan med kommunens elevhälsa inte räcker till för det förebyggande och hälsofrämjande arbetet.

Utredningen visar att skolan måste ge elevhälsan möjligheter att arbeta förebyggande och hälsofrämjande.

Författning

2 kap. 25 § skollagen

Omfattning och resurstillgång

Bedömning

Överkalix Friskola måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Omfattning och resurstillgång.

- Skolan måste införskaffa de material och den utrustning som krävs så att eleverna ges möjlighet att nå kunskapskraven i de naturorienterande ämnena samt i ämnet slöjd.

Motivering

Enligt skollagen ska eleverna ha tillgång till utrustning, böcker och andra lärmaterial som behövs för en tidsenlig utbildning och för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas. Enligt kursplanen i Kemi ska undervisningen exempelvis utveckla förståelse för att påståenden kan prövas och värderas med hjälp av naturvetenskapliga arbetsmetoder. Undervisningen i Kemi ska även ge eleverna förutsättningar att genomföra systematiska undersökningar i ämnet. I fysik ska eleverna ha egna erfarenheter av systematiska observationer, mätningar, mätinstrument. I biologi ska eleverna bland annat genomföra fältstudier och experiment. Enligt kursplanen i slöjd ska eleverna ges möjlighet att använda olika tekniker, material (metall, textil och trä) och redskap för att få förståelse för material, redskap och hantverkstekniker (gjutning, vävning och svarvning). Vidare ingår i det centrala innehållet arbetsmiljö, säkerhet och ergonomi.

Överkalix friskola har begränsat med utrustning för att genomföra laborativa moment i de naturorienterande ämnena. I kemi ska eleverna kunna utföra enkla systematiska observationer och experiment. I biologi ska eleverna i årskurs nio kunna genomföra laborativa undersökningar. I fysik ska eleverna ha egna erfarenheter av systematiska observationer, mätningar, mätinstrument och hur de kan kombineras för att mäta storheter till exempel fart, tryck och

effekt. Skolan har inget dragskåp som kan användas i samband med vissa av de laborativa momenten. Vidare har skolan begränsat med mätutrustning.

I ämnet slöjd saknar skolan tillgång till svarv, bandsåg, och har endast begränsat med utrustning för metallslöjd. Eleverna kan således inte tillägna sig praktisk erfarenhet av arbetsmetoder, verktyg och redskap enligt kursplanen i slöjd. De säkerhetsaspekter man måste hantera vid användning av olika maskiner och redskap går inte att praktisera när utrustning saknas.

Utredningen visar att skolan har behov av att öka tillgången till utrustning i de naturorienterande ämnena samt i ämnet slöjd för att ge eleverna förutsättningar att klara kunskapskraven och nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling.

Författning

2 kap. 35 § skollagen

Huvudmannaskap och godkännande

Bedömning

Överkalix Friskola måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Huvudmannaskap och godkännande.

- Tillse att huvudmannen i enlighet med godkännandet själv bedriver undervisning i moderna språk och inte överlämnar undervisning utöver vad som följer av bestämmelserna i 23 kap. skollagen (2 kap. 5 och 8 §§ skollagen).

Motivering

Enskilda får efter ansökan godkännas som huvudmän för grundskola. Godkännande ska lämnas om den enskilde har förutsättningar att följa föreskrifterna som gäller för utbildningen. Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen. Enligt 23 kap. i skollagen om entreprenad och samverkan, eller i övrigt i skollagen, medges inte möjlighet att överlämna undervisning till en annan huvudman på annat sätt än vad som följer i dessa bestämmelser.

Överkalix friskola överlämnar undervisningen i moderna språk till den kommunala grundskolan Strandskolan. Friskolans elever blandas med elever från den kommunala grundskolan och undervisas samt betygssätts av lärare som är anställda av Överkalix kommun.

Utredningen visar att huvudmannen för Överkalix friskola inte följer föreskrifterna för utbildningen då undervisningen i moderna språk utförs av en lärare som är anställd av en annan huvudman. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs därför att avhjälpa bristen.

Författning

2 kap. 5 § skollagen samt 23 kap. skollagen

I ärendets slutliga handläggning har deltagit undervisningsråd Jonas Hedström och undervisningsråd Stefan Persson.

På Skolinspektionens vägnar

Joakim Blomberg
Enhetschef

Sten Svanholm
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i beslutet.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med

anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).